

Ülkemizde Öğretmen Eğitiminin Gelişimi *

Dr. A. Ferhan OĞUZGAN**

İstanbul'da 1848 yılında açılan öğretmen okulunu (Darülmualimin-i Rüşdi'yi) başlangıç noktası alırsak bizde öğretmenlik meslek eğitiminin 150 yıla yaklaşan bir geçmişi bulunduğunu söyleyebiliriz. Bu öğretmen okulunun ardından uzun ve kısa aralıklarla birkaç okul daha açılmış, ilk ve orta dereceli okul öğretmenlerinin yetiştirilmesi konusunda belirli ölçütlerin tespitine çalışılmıştır.

İkinci Meşrutiyetten sonra İstanbul dışında bazı büyük şehirlerde de öğretmen okulları açılmaya başlanmıştır.¹ Ve yine bu dönemde öğretmen eğitimiyle ilgili yeni düşünce ve görüşler tartışma konusu yapılmış, İstanbul'daki öğretmen okullarında sınırlı da olsa birtakım yeni deneme ve uygulamalara yer verilmiştir. Bu deneyimin Cumhuriyetin ilk yıllarında görev alan eğitimcilerimiz için belirli yönleyle bir dereceye kadar yararlı olduğu ileri sürülebilir.

Ancak ne İstanbul, ne de taşradaki öğretmen okulları, ülkenin öğretmen ihtiyacını karşılayacak durumda değillerdi. Nitekim yeni bir Türk Devleti kurulduğu sırada ulusal sınırlarımız içinde 20 ilköğretmen okulu bulunuyordu (2) ve bunların da öğretim kadroları ve fizikî şartları çok yetersizdi. Ortaöğretim öğretmeni yetiştiren kaynakların sayısı ise «İstanbul Darülfünûnu» ve «İstanbul Yüksek Mualim Mektebi» olmak üzere sadece iki tane idi.

Yurdumuzda öğretmen eğitimine gereken önem, Cumhuriyet döneminde verilmiş ve bu alanda dikkate değer gelişmeler yine Cum-

*Bu yazı, XI. Millî Eğitim Şûrasına sunulan «Millî Eğitim Hizmetinde Öğretmen ve Eğitim Uzmanları» adlı dokümanın ikinci bölümündeki —Öğretmen Eğitiminin Gelişimi— bilgilerden yararlanılarak hazırlanmıştır. Bu bölümün Şûra'dan önce Dr. Feyzi Öz, Dr. Rıfık Can, Dr. Ayhan Hakan, Cavit Güroy ve Ulviye Taşcı'dan kurulan ve yürütücülüğü tarafından yapılan bir komisyonca hazırlandığını burada belirtmek isterim.

**Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Görevlisi

(1) 1913 de yayınlanan İlköğretim Geçici Yasasında (Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-u Muvakkatı'nda) her il merkezinde yatılı bir ilköğretmen okulunun açılmasına ilişkin bir hüküm bulunuyordu.

(2) Bu 20 ilköğretmen okulundan 13 ü erkekler 7 si de kızlar içindi.

huriyet yönetiminin yarattığı uygun ortamda gerçekleşmiştir. Bu gelişmeleri, birbirinden farklı beş ayrı zaman dilimi içinde inceleyebiliriz.

I 1923-1938 Yılları Arası

1923-1938 yılları arasında hükümetleri sürekli olarak uğraştıran başlıca sorunlardan biri, öğretmen açığı olmuştur.

1926 yılında, zamanın Millî Eğitim Bakanı Mustafa Necati, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yaptığı bir konuşmada, ilköğretimde öğretmen açığının çok büyük olduğuna değiniyor, on yılda 30 000 öğretmen yetiştirilmesi gerektiğini söylüyordu. 1934'de zamanın Başbakanı İsmet İnönü de bir konuşmasında ilköğretim çağındaki çocukların üçte birine eğitim imkânı sağlanabildiğini açıklıyor, bu konuda en büyük güçlüğü yine yeteri kadar öğretmenin bulunmayışında toplandığını belirtiyordu.

Bu durumun sorunlarını, gerçekçi bazı çözüm yollarını aramaya zorladığını görüyoruz. 1927'de Denizli ve Kayseri'de açılan iki «köy muallim mektebi»ni ve yine en yıl sonra 1937'de biri Mahmudiye'de (Eskişehir), öbürü Kızılcullu'da (İzmir) açılan iki «eğitmen kursu»nu, özellikle köy okulları öğretmen ihtiyacını karşılamak için sürdürülen çözüm arama çabalarının birer canlı örneği olarak değerlendirmek gerekir. Bu ilk denemeler, bu konuda daha sonraki yıllarda yapılacak köklü atılımların temelini de oluşturmuştur.

Bu girişimlere ek olarak, mesleğe girme şartlarına esneklik verilmesi, «muallim muavinliği» uygulamasının yaygınlaştırılması ve benzeri başka önlemler alınması yoluyla öğretmen açıkları bir dereceye kadar kapatılabilmıştır.

Öğretmen ihtiyacını giderici önlemler alınırken, ilköğretmen okullarının geliştirilmesi de ihmal edilmemiştir. Öğrenim süreleri 1924'de beş yıla çıkarılan bu okullar, 1932-1933 öğretim yılında altı yıla çıkarılmış, programları da genel kültür ve meslek dersleri bakımından takviye edilmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, ortaöğretim öğretmeni yetiştiren tek meslek okulu, «İstanbul Yüksek Muallim Mektebi» idi. Bu okulu bitirenler de çoğunlukla liselere atanıyorlardı. Sayıca artan ortaokullara öğretmen yetiştiren ayrı bir kaynak yaratmak zorunluğu vardı. Bu durum karşısında, 1923 yılında biri erkekler öbürü kızlar için iki ortaöğretmen okulu açılması kararlaştırıldı. (3) Bu kararın bir sonucu ola-

(3) Aynı yıl içinde ortaokul ve liseler için beden eğitimi ve müzik öğretmeni yetiştirecek iki öğretmen okulunun açılması yönünde de hazırlıklara

rak 1926-1927 öğretim yılında Konya'da bir «Orta Muallim Mektebi» açıldı .Yalnız Türkçe bölümü bulunan bu okul, bir yıl sonra Ankara'ya nakledildi ve 1929-30 yılında «Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü» adını aldı; her yıl yeni bölümler eklenerek kısa sürede gelişti, öğretmen eğitiminde önemli rol oynayan bir kurum haline geldi.

Ne var ki tek bir okulla, ortaokulların ve kısmen liselerin tüm öğretmen ihtiyacını karşılamak mümkün değildi. Milli Eğitim Bakanlığı, bu dönemde, ortaokul öğretmen açığını da aldığı birtakım ivedi önlemlerle kapamak durumunda kalmıştır. İlkkul öğretmenlerinin üç yarı-yıllık kurslardan sonra ortaokul öğretmenliğine geçirilmeleri, 1936 yılından başlayarak alınan çeşitli önlemlere bir örnek olarak gösterilebilir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında bir başka sorun, sanat okullarında meslek ve atelye derslerini okutacak yeterli öğretmenlere duyulan büyük ihtiyaç idi. Görevli öğretmenlerin birçoğu öğretmenlik yapmak üzere eğitilmiş değillerdi. Bu soruna köklü bir çözüm getirmek için her ikisi de Ankara'da olmak üzere biri 1934-1935, öbürü 1937-1938 öğretim yılında kız ve erkek «Meslek Muallim Mektepleri» açıldı. Bu okullar, her yıl biraz daha gelişerek tüm meslek ve atelye dersleri öğretmenleri için tek kaynak olma niteliğini uzun süre devam ettirmişlerdir.

Anackulu öğretmeni yetiştirmek amacıyla 1927 de Ankara'da açılan «Ana Muallim Mektebi»ne de bu dönemin önemli girişimlerinden biri olarak bakmak gerekir. Ne var ki bu okul, 1930-1931 öğretim yılında İstanbul Kız Muallim Mektebi'ne nakledilmiş ve kısa bir süre sonra kapatılmıştır.

1923-1938 yılları arasında öğretmenlerin yetişmeleri, atanmaları ve görev başında ilerlemeleriyle ilgili önemli yasalar da hazırlanmış ve yürürlüğe konulmuştur. Bunlar arasında başlıcaları, 439 sayılı «Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu» (1924), 789 sayılı «Maarif Teşkilâtına Dair Kanun» (1926), 842 sayılı «İlk Mektep Muallim ve Muavinleri Hakkında Kanun» (1926), 1707 sayılı «İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun» (1930), 3007 sayılı «Kültür Bakanlığına Bağlı Okulları Öğretmenleri Hakkında Kanun» (1936) dur.

ra geçilmiş, 1925 de Ankara'da «Musiki Muallim Mektebi» dört yıllık parasız yatılı bir okul açılmıştı. Beden öğretmeni ihtiyacı ise 1932-1933 öğretim yılında Gazi Eğitim Enstitüsünde bir beden eğitimi bölümünün açılmasına kadar kısa vadeli önlemlerle karşılanmaya çalışılmıştır.

II. 1939-1950 Yılları Arası

Bu dönemin ilk yarısı, İkinci Dünya Savaşı'nın cereyan ettiği ve ülkemizi de sıkıntılara düşürdüğü bunalımlı bir zamanı kapsar. Ancak Cumhuriyet hükümetleri, bu güç şartlar altında bile, halkın eğitim ihtiyacını karşılamak ve bu arada öğretmen eğitimiyle ilgili sorunları çözüme kavuşturmak için önlemler almaya devam etmişlerdir.

Bu dönemin en önemli hareketlerinden biri, 1939 da Birinci Millî Eğitim Şûrası'nın toplanması ve öbürü de 1940 da —3803 sayılı yasa ile— köy enstitülerinin kurulmasıdır. (4) Köy enstitüleri hareketi, öğretmen eğitimiyle ilgili yeni birtakım görüş ve uygulamaları da içeriyordu. Bu girişimle, aynı zamanda, ilkokul öğretmenliği hemen hemen bütün boyutları ile iki kategoriye de ayrılmış oluyordu. Bundan böyle, şehir ve kasaba ilkokullarına öğretmen yetiştirme görevi eski öğretmen okullarına bırakılıyor, köy okullarının öğretmen ihtiyacını karşılamak görevi ise enstitülere veriliyordu.

1942'de —4274 sayılı «Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilât Kanunu ile— bu uygulamanın kapsamı genişletilmiş, altı yıl içinde köy enstitülerinin sayısı 21'e varmıştı. Bu enstitülere öğretmen ve köy ilkokullarına başöğretmen ve denetmen yetiştirmek üzere Hasanoğlan'da (Ankara) bir de «Yüksek Köy Enstitüsü» kurulmuştu.

Bu yıllarda, kısa zamanda çok sayıda öğretmen yetiştirme amacı yanında, nitelikli öğretmen yetiştirme konusu üzerinde de durulmuştur. 1946 da toplanan Üçüncü Millî Eğitim Şûrası'nda, ilkokul öğretmenlerinin tasarlanan 8 yıllık okullarda görev yapabilmeleri için yüksek öğrenim görmelerine, kız ve erkek meslek öğretmen okullarının öğrenim sürelerinin dört yıla çıkarılmasına, Bakanlığa bağlı bir «Yönetken Enstitüsü veya Akademisi» kurulmasına ilişkin önerilerin benimsendiğini; 1949 da toplanan Dördüncü Millî Eğitim Şûrası'nda da öğretmenlerin genel kültür ve meslekî formasyon bakımından daha iyi yetişmeleri gereğine değinildiğini, bu amaçla eğitim enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulu'nun yeniden düzenlenmesi yönünde kararlar alındığını görüyoruz.

Bu dönemde ortaokul öğretmenlerinin yetiştirilmesinde bir yeri yöntem uygulanmak istenmiştir. Sayıları gittikçe artan ortaokullar

(4) 22.4.1940 da yürürlüğe giren «Köy Enstitüleri Kanunu», köy öğretmeni ve köye yarayan diğer meslek elemanı yetiştirmek üzere tarım işlerine elverişli arazisi bulunan köylerde Millî Eğitim Bakanlığı'nca köy enstitüleri açılması, öğretmen adaylarının yalnız köylerden alınması, enstitü mezunu öğretmenlerin görevlendirildikleri yerlerde yirmi yıl süreyle çalışmalarını zorunluğa gibi hususlara ilişkin hükümleri de kapsıyordu

için, birkaç dersin dışında, tüm dersleri okutabilecek nitelikte öğretmen yetiştirmenin daha uygun olacağı düşünülmüş, kısa zamanda çok sayıda «toplu dersler öğretmeni» yetiştirmek amacıyla 1946-1947 öğretim yılında Gazi Eğitim Enstitüsü ile Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsünde «Toplu Dersler Bölümü» açılmış, İstanbul ve İzmir'de de birer eğitim enstitüsü kurulmuştur. Fakat bu uygulama, beklenen sonucu verememiş, yalnız bazı yönleriyle ilerideki gelişmeleri etkilemiştir.

III. 1951-1960 Yılları Arası

Bu döneme, eğitim de dahil, çeşitli ülke sorunlarına farklı bir yaklaşımla eğilen yeni bir siyasal iktidarın yönetiminde geçen bir dönemdir.

1951 de işbaşına gelen hükümetin öğretmen eğitimiyle ilgili ilk düşüncesi, köy enstitüleri ile öğretmen okullarını «İlköğretmen Okulu» adı altında birleştirmek olur. Bu konu, önce 1953 de toplanan beşinci Milli Eğitim Şûrasında görüşülür ve sonra 1954 yılında —6234 sayılı yasa ile— uygulamaya geçilir. Bu okulların, buldukları yere, öğrencilerin cinsiyetine, öğrenim süresine ve programların bazı özelliklerine göre birkaç tane ayrılmasına da karar verilir.

~~Beşinci Milli Eğitim Şûrasında~~ ilköğretmenlerinin daha yeterli eğitim görmeleri için de bazı önemli tavsiye kararları alınmıştır. Bunlar arasında ilköğretmen okullarının liseye dayalı iki veya üç yıllık yüksek eğitim kurumları haline getirilmelerine ve öğretmen okullarının çevrelerindeki öğretmenler için yetiştirici birer «pedagoji merkezi» olarak hizmet göreceği biçimde düzenlenmelerine ilişkin kararlar da bulunmaktadır.

1951-1960 yılları arasında liselerdeki öğretmen açığı büyük bir sorun haline gelmiş bulunuyordu. Bu durum karşısında önce İzmir'de (1956) ve sonra Ankara'da (1959) iki yüksek öğretmen okulu daha açılmış ve böylece bu tür okulların sayısı üçe çıkarılmıştır. Bu okullar, nitelikli lise öğretmeni yetiştirme bakımından uzun bir süre büyük bir ihtiyacı karşılamışlardır. 1955-1956 öğretim yılında Ankara'da açılan «Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu» da ticaret okulları meslek dersleri öğretmen ihtiyacını karşılamak bakımından büyük bir boşluğu doldurmuştur.

Öğretmen yetiştiren kaynaklardan biri olan Yüksek İslâm Enstitülerinin ilki de bu dönemde, 1959-1960 öğretim yılında, İstanbul'da faaliyete geçmiştir.

Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimi konusunun ilk kez ciddi biçimde ele alınması da bu döneme rastlar. 1960 yılında Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak kurulan «Öğretmen İşbaşında

Yetiştirme Bürosu» daha sonraki yıllarda «Eğitim Birisi Müdürlüğü» ve «Hizmetiçi Eğitim Dairesi» adlarını almıştır.

IV. 1961-1970 Yılları Arası

Bu dönemin belirgin bir özelliği, kısa bir aralıktan sonra, yeni bir Anayasa ile çok partili siyaset hayatına dönüştür. Bir başka özelliği ise bütün toplumsal, ekonomik ve kültürel işlerin, beşer yıllık kalkınma planlarının amaç ve ilkeleri doğrultusunda yönlendirilmesi zorluğunun getirilmiş olmasıdır.

1960 lı yıllarda başlıca sorun —özellikle ilköğretimde— yine öğretmen açığı sorunudur. Bu sorunu çözmek için yeniden bazı önlemlere başvurulduğunu görüyoruz. Bunlardan biri —1960 da çıkan 97 sayılı yasaya dayanarak— «yedek subay öğretmenlik»ten yararlanmak olmuştur. (5) Ayrıca, lise ve dengi okul mezunlarından ilköğretmen okulu fark dersleri sınavını verenlere de ilköğretmenlik yapma imkânı sağlanmıştır. Bu önlemler, öğretmen ihtiyacını karşılama bakımından genellikle etkili olmuştur. Yalnız, bu tür uygulamalar, ilköğretimde anlayış ve tutum birliğini geniş ölçüde zedelemiştir.

1961 de yürürlüğe giren 222 sayılı «İlköğretim ve Eğitim Kanunu» ile ilköğretmenlerin eğitimi, seçimi ve atamaları da yeniden bir düzen altına alınmak istenmiştir.

1962 de toplanan Yedinci Millî Eğitim Şûrası'nda alınan birtakım kararların, öğretmen eğitimiyle ilgili gelişmeleri olumlu yönden etkilediğini söylemek gerekir. İlköğretmen okullarının en az lise düzeyinde genel kültür veren birer eğitim kurumu haline getirilmeleri eğitim enstitülerinin bütün bölümlerinin üçer yıla çıkarılması, erkek ve kız teknik öğretmen okullarının dört yıllık yüksek dereceli birer eğitim kurumu olarak tanımlanmaları gibi önerilerin hepsi kısa zamanda gerçekleşmiştir. Bu şûrada tüm öğretmen adaylarının yetişmelerine yön verecek bazı ortak amaçların tespit edilmiş olması da önemli bir aşama sayılabilir.

1960-1970 yılları arasında dikkati çeken bir başka gelişme, okul öncesi kurumlarına eleman yetiştirilmesine biraz daha önem verilmesidir. Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu'ndan başka, Kız Sanat Öğretmen Okulu'nda da bir «Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü»nü açılması buna örnek olarak gösterilebilir.

(5) 97 sayılı «Yedek Subay Adayı Öğretmenler Kanunu» ile lise ve dengi okul mezunlarından başka, herhangi bir yüksek okula veya üniversiteye devam edip de mezun olamayanlardan askerlik çağına gelenler de yedek subay adayları olarak Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilmiş, illerde kısa süreli kurslardan geçirildikten sonra öğretmen olarak görevlendirilmişlerdir.

V. 1971-1980 Yılları Arası

Öğretmenlik mesleğini ve öğretmen eğitimini belli ilke ve temellere bağlayan, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun hazırlanış ve çıkışını bu dönemin en önemli gelişmelerinden biri olarak değerlendirmek gerekir. 1973 de yürürlüğe giren bu yasa ile öğretmenlik eğitimi lisansöncesi, lisans ve lisans üstü düzeylerde yatay ve dikey geçişlere imkân verecek biçimde düzenlenmiştir.

Bu dönemde hükümetlerin sık sık değişmeleri nedeniyle uzun vadeli bir eğitim politikası sürdürülememiştir. Öğretmen eğitimiyle ilgili birçok sorun da ele alınamamış ve alınanlar da sağlıklı bir çözüme kavuşturulamamıştır.

Hükümet programlarında «Öğretmenlerin görevlerini huzur ve güven içinde yapabilmelerini sağlamak üzere her türlü tedbir alınacak ve çalışma güvenliğinin sarsılmasına izin verilmeyecektir.» (1971); «Bütün eğitim kademelerinde uygulanacak programlar, Atatürk ilkelere, laik ve sosyal devlet esaslarına, hür ve demokratik düzene yürekten inanmış, millî bir renk ve heyecan taşıyan vatandaşlar yetiştirecek şekilde değiştirilecektir. Bu amaca varmak için ise her derecedeki okullara öğretmen yetiştiren kurumlardan başlamak zorunluluğuna inanıyoruz.» (1973) «Ülkemizin her köşesinde çeşitli güçlüklerle göğüs gererek büyük fedakârlıklarla görev yapan öğretmenlerin maddî ve manevî sorunlarının çözümü yanında onların meslek içinde yetişmelerini ve ilerlemelerini sağlayacak şartların yaratılmasına çalışılacaktır.» (1975); «Eitimde metot ve araçtan daha önemli olan öğretmenlik mesleğine gereken önem verilecektir.» (1977); «Öğretmenlerimizin kendilerini sürekli yenileyebilmeleri kolaylaştırılacaktır» (1978) gibi sözler yer almış ise de bu vâadlerin hemen hemen hiçbiri yerine getirilememiştir.

Arkada kalan son on yıl içinde öğretmen yetiştiren kurumlarda eğitimi imkânsız kılan anarşik hareketleri önlemeye çalışmak ve işbaşındaki öğretmenlerin huzur ve güven içinde hizmet görmelerini sağlamak da başlı başına bir sorun olmuştur.

1971-1980 yılları arasında ilköğretim öğretmen ihtiyacının büyük ölçüde karşılandığı görülmektedir. Fakat ortaöğretimde benzeri bir durum sağlanamamıştır. Öğrenci-öğretmen oranı yüksekliği devam etmiştir.

Bu dönem içinde eğitim enstitüleri süre ve program bakımından bazı değişikliklere uğramıştır. 1973-1974 öğretim yılında ilköğretim öğretmeni yetiştirmek üzere 2 yıllık eğitim enstitüleri açılmıştır. 1978-1979 öğretim yılında da 3 yıllık eğitim enstitülerinin adları «yüksek öğretmen okulu» olarak değiştirilmiş, öğrenim süreleri 4 yıla çıkarılmış,

programları —lise öğretmeni de yetiştirme doğrultusunda— yeniden düzenlenmiştir. (6)

Bu dönemde mesleki ve teknik okullara öğretmen yetiştiren mevcut kurumlara yenileri eklenmiştir. Bunlar, Ankara Endüstriyel Yüksek Öğretmen Okulu (1975-1976), Ankara Erkek Sanat Yüksek Öğretmen Okulu (1975-1976), Ankara Kız Sanat Yüksek Öğretmen Okulu (1975 - 1976), İstanbul Yüksek Teknik Öğretmen Okulu (1976-1977), İzmir Erkek Sanat Yüksek Öğretmen Okulu (1975-1976) ve Konya Kız Sanat Yüksek Öğretmen Okulu (1976-1977) dur.

Daha önceki dönemlerde olduğu gibi çeşitli üniversiteler eğitim fakülte veya bölümlerinin düzenledikleri öğretmenlik sertifikası, tamamlama, lisans ve bilim uzmanlığı (yüksek lisans) programları yoluyla orta ve yüksek öğretime öğretmen elemanı ve çeşitli eğitim kurumlarına eğitim uzmanı yetiştirme yönündeki çalışma ve hizmetlerini bu dönemde de sürdürmüşlerdir ve bugün de sürdürmektedirler.

Öğretmen eğitimi alanında kendilerine özgü programlar çerçevesinde gelişme gösteren öteki eğitim kurumları arasında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı Gevher Nesibe Eğitim Enstitüsü'nü, Hacettepe, İstanbul ve Ege Üniversitelerine bağlı Yüksek Hemşire Okulları'nı, İçişlerine bağlı Polis Enstitüsü'nü sayabiliriz. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Konservatuvarlar da sanatçı öğretim elemanlarını kendileri yetiştirmektedirler.

Sonuç

Buraya kadar verilen bilgilerden ve yapılan açıklamalardan görülmektedir ki Cumhuriyet döneminde öğretmen eğitimi alanında önemli gelişmeler sağlanmıştır. Şöyle ki :

- Başlangıçta, tipi ve programları bakımından sınırlı olan öğretmen kaynakları giderek çoğalmış ve çeşitlilik göstermeye başlamıştır.
- Öğretmen yetiştiren okullar, Cumhuriyetin ilk yıllarında büyük kentlerde veya yurdun daha çok batı bölgelerinde açılmış iken zamanla bu tür okullar yurdumuzun her yöresinde açılmaya başlanmıştır.
- Öğretmen yetiştiren kurumların öğrenim süreleri kısa denilebilen bir zamanda artmış ve programları genel olarak büyük gelişmeler göstermiştir.
- Üniversitelerde eğitim fakülte ve bölümlerinin kurulmasıyla

(6) Bugün 4 yıllık statü içinde öğretim yapan yüksek öğretmen okulları (eski eğitim enstitüleri) şunlardır : Ankara Gazi Y. Ö. O., Balıkesir Necati Y. Ö. O., Bursa Y. Ö. O., Diyarbakır Y. Ö. O., Erzurum K. Karabekir Y. Ö. O., İstanbul Atatürk Y. Ö. O., İzmir Buca Y. Ö. O., Konya Selçuk Y. Ö. O., Samsun Y. Ö. O., Trabzon Fatih Y. Ö. O.

öğretmenlere ya kendi dallarında ya da eğitimin çeşitli uzmanlık kollarında yüksek lisans ve doktora yapma fırsatı sağlanmıştır.

● Millî Eğitim Temel Kanunu ile her dereceli okul öğretmenlerinin genel kültür, özel alan bilgisi ve meslek formasyonu bakımından dengeli biçimde yetiştirilmeleri yasal bir esasa bağlanmıştır.

Bu olumlu gelişmeler yanında öğretmen eğitimiyle ilgili bazı yetersizliklere ve devam etmekte olan bazı sorunlara değinmek de yerinde olur :

● Cumhuriyet döneminde öğretmen eğitiminde daima nitelik konusu üzerinde de durmuş fakat süregelen öğretmen açıkları kapatılması kaygısı bu konuda istenilen amaçlara ulaşılmasını çok kez engellemiştir.

● Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı öğretmen okulları da dahil olmak üzere çeşitli eğitim kurumları arasında meslek formasyonu sağlayan derslerin sayısı, sıralanışı ve içeriği bakımından tam bir uyum ve eşgüdüm sağlanamamış, öğretmenlik ehliyeti (sertifikası) kazanmaya temel olacak ölçütlerin tespiti uzun süre ihmal edilmiştir.

● Öğretmen okullarının öğrenim süreleri zaman içinde artmış ise de bu gelişme, daha çok, özel alan (dal) eğitimiyle ilgili dersler lehine olmuş, genel kültür ve eğitim dersleri ihmale uğramıştır.

● Öğrenim basamaklarına veya öğretim alanlarına göre açılan çeşitli okullardan yetişen öğretmenler arasında mesleki bütünlüğü ve birliğini sağlayacak, onlara cırtak bir eğitim anlayışı ve tutumu kazandıracak önlemler alınamamıştır.

● Öğretmen okullarında meslek formasyonu kazandıran derslerin öğretiminde uzmanlığa pek az önem verilmiştir. «Meslek Dersleri Öğretmeni» olarak görevlendirilen bir kimsenin tüm eğitim derslerini okutabileceği düşüncesi esas alınmıştır.

● Öğretmen yetiştiren kurumlara nitelikli öğretim elemanı yetiştirilmesi için belirli bir politika izlenmemiş, planlı dönemlerde bile bu konuda bir başarı elde edilememiştir.

● Millî Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmen okullarının bir bölümü öğretim elemanı' fizikî şartlar, ders araç ve gereçleri durumu iyice incelenmeden açılmış, bu uygulama öğretmen eğitimini nitelik bakımından olumsuz yönde etkilemiştir.

● Öğretmenlerimizin yürekleri yurda hizmet ideali ile dolu ve Atatürkçü çizgide yetiştirilmesi konusunda belli bir dönemden sonra zaman zaman gerekli titizliğin gösterilmeyişi, gerek öğretmenler arasındaki birlik ve beraberlik bilincinin gelişmesinde gerekse yeni kuşakların eğitiminde aksaklıklara yol açmıştır. Bu durumun düzeltilmesi için yeniden bir politika, sistem ve uygulama birliği oluşturma zorunluğu doğmuştur.